

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 14.10.2009
KOM(2009) 154 wersja ostateczna

2009/0157 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego

{SEK(2009) 410}

{SEK(2009) 411}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

1.1. Kontekst ogólny

Artykuł 61 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (zwanego dalej „Traktatem”) przewiduje sukcesywne tworzenie wspólnej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, m.in. poprzez przyjęcie odpowiednich środków w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych. W art. 65 Traktatu mowa bezpośrednio o środkach, które zmierzają do „poprawy i uproszczenia uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, w tym decyzji pozasądowych” oraz do „wspierania zgodności norm mających zastosowanie w państwach członkowskich w dziedzinie kolizji ustaw i sporów o właściwość”. Wiele aktów prawnych przyjętych na tej podstawie, a w szczególności rozporządzenie (WE) nr 44/2001¹, wyłącza z zakresu stosowania sprawy spadkowe.

Tymczasem już w wiedeńskim planie działań z 1998 r.² przyjęcie europejskiego instrumentu w zakresie spraw spadkowych zostało określone jako priorytet. Program haski³ wzywa do przedstawienia projektu aktu obejmującego całość tej problematyki: prawo właściwe, jurysdykcję i uznawanie orzeczeń, środki administracyjne (świadczenia spadkowe, rejestracja testamentów). Zgodnie z wnioskami płynącymi z oceny skutków kwestia rejestracji testamentów będzie przedmiotem późniejszej inicjatywy Komisji.

1.2. Podstawa i cele wniosku

W załączonym do niniejszego wniosku sprawozdaniu z analizy skutków podkreślono znaczenie kwestii transgranicznych spraw spadkowych w Unii Europejskiej. Różnorodność zarówno przepisów prawa materialnego, jak i przepisów dotyczących jurysdykcji międzynarodowej i prawa właściwego, wielość organów mogących rozpatrywać międzynarodowe sprawy spadkowe oraz rozczłonkowanie spadków, które może wynikać z tej różnorodności przepisów, stanowią utrudnienie w realizacji zasady swobodnego przepływu osób w Unii Europejskiej. Osoby te napotykają obecnie na znaczne przeszkody w korzystaniu z przysługujących im praw w dziedzinie dziedziczenia międzynarodowego. Zróżnicowanie istniejących przepisów stanowi również przeszkodę w pełnym korzystaniu z prawa własności prywatnej, które zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości niezmiennie wchodzi w skład praw podstawowych, nad których przestrzeganiem czuwa sam Trybunał⁴. Niniejszy wniosek ma umożliwić osobom zamieszkującym na terenie Unii Europejskiej zorganizowanie zawczasu swoich spraw spadkowych oraz skutecznie zagwarantować prawa spadkobierców lub zapisobierców oraz innych osób związanych ze zmarłym, a także wierzycieli spadkowych.

---

¹ Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1.

² Dz.U. C 19 z 23.1.1999.

³ Zob. konkluzje Prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Brukseli, 4-5 listopada 2004 r.

⁴ ETS, 28.4.1998 r., C-200/96 – *Metronome Musik*, Rec. [1998], s. I-01953; 12.7.2005 r., C-154 i 155/04 – *Alliance for Natural Health i in.*, Zb.Orz. [2005], s. I-06451.

2. WYNIK KONSULTACJI – OCENA SKUTKÓW

Przygotowanie niniejszego wniosku zostało poprzedzone szerokimi konsultacjami z państwami członkowskimi, innymi instytucjami i społeczeństwem. Komisja otrzymała dokument zatytułowany „Étude de droit comparé sur les règles de conflits de juridictions et de conflits de lois relatives aux testaments et successions dans l’Union Européenne”, opracowany przez Niemiecki Instytut Notarialny w listopadzie 2002 r.⁵ W odpowiedzi na opublikowaną dnia 1 marca 2005 r. zieloną księgę Komisji dotyczącą prawa spadkowego i testamentów⁶ nadeszło około 60 komentarzy, po czym w dniu 30 listopada 2006 r. odbyło się publiczne posiedzenie na jej temat⁷. W latach 2006-2008 siedem razy zebrała się stworzona przez Komisję w dniu 1 marca 2006 r.⁸ grupa ekspertów zwana grupą „PRM III/IV”, a Komisja zorganizowała spotkanie ekspertów krajowych w dniu 30 czerwca 2008 r. W otrzymanych uwagach potwierdzano potrzebę aktu wspólnotowego w omawianej dziedzinie i wyrażano poparcie dla przyjęcia wniosku obejmującego między innymi kwestie prawa właściwego, jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz stworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego⁹. Propozycja przyjęcia takiego aktu prawnego spotkała się z aprobatą Parlamentu Europejskiego¹⁰ oraz Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹¹. Komisja sporządziła załączoną do niniejszego wniosku ocenę skutków.

3. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

3.1. Podstawa prawna

Artykuł 67 ust. 5 Traktatu przewiduje, że Rada przyjmuje, zgodnie z procedurą współdecydowania określoną w art. 251, środki przewidziane w art. 65, z wyjątkiem „aspektów dotyczących prawa rodzinnego”.

Po pierwsze należy podkreślić, że znaczna większość państw członkowskich, za wyjątkiem krajów nordyckich, ze względu na przewagę aspektów majątkowych uznaje prawo spadkowe za gałąź prawa odrębną od prawa rodzinnego. Nawet na poziomie prawa materialnego istnieją różnice między tymi dwiema dziedzinami. Głównym celem prawa spadkowego jest określenie zasad dziedziczenia oraz zasad dotyczących samego przeniesienia praw lub majątku w drodze spadku. W odróżnieniu od prawa spadkowego prawo rodzinne ma na celu przede wszystkim uregulowanie stosunków prawnych związanych z małżeństwem i życiem w związkach partnerskich, stosunkiem pokrewieństwa oraz stanem cywilnym. Jego podstawową funkcją społeczną jest ochrona więzi rodzinnych. W prawie rodzinnym niewielkie znaczenie ma wola poszczególnych osób a większość stosunków prawnych podlega zasadom związanym z porządkiem publicznym, tymczasem prawo spadkowe pozostaje dziedziną, gdzie wola podmiotu praw zajmuje bardzo ważne miejsce.

---

⁵ <http://www.successions.org>.

⁶ COM(2005) 65, <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l16017.htm>.

⁷ http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/successions/news_contributions_en.htm.

⁸ Dz.U. C 51 z 1.3.2006, s. 3.

⁹

http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/successions/contributions/summary_contributions_successions_fr.pdf

¹⁰ Rezolucja z dnia 16.11.2006 r., P6_TA(2006)0496.

¹¹ Opinia z dnia 26.10.2005, Dz.U. C 28 z 3.2.2006, s. 1–5.

Mamy więc do czynienia z wystarczającą niezależnością tych dwóch gałęzi prawa cywilnego, aby możliwe było ich oddzielne traktowanie. Ponadto, jako że chodzi o wyjątek, art. 67 ust. 5 tiret drugie musi nadal być interpretowany i stosowany przez instytucje w sposób ścisły. Wyjątek ten nie stosuje się więc do niniejszego rozporządzenia w dziedzinie prawa spadkowego.

Instytucje wspólnotowe dysponują pewnym zakresem swobody przy określaniu, czy dany środek jest niezbędny do zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Niniejszy wniosek ma na celu zniesienie wszystkich przeszkód w swobodnym przepływie osób wynikających ze zróżnicowania przepisów regulujących dziedziczenie międzynarodowe w państwach członkowskich.

3.2. Zasada pomocniczości

Cele wniosku mogą zostać osiągnięte tylko poprzez ustanowienie wspólnych zasad w dziedzinie dziedziczenia międzynarodowego, które muszą być identyczne, aby gwarantowały pewność prawa i przejrzystość w odniesieniu do obywateli. Jednostronne działania ze strony państw członkowskich byłyby zatem sprzeczne z tym celem. Istnieje Konwencja haska o prawie właściwym dla dziedziczenia (zwana dalej „Konwencją”), która nigdy nie weszła w życie¹². Konwencja haska z dnia 5 października 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych została ratyfikowana przez 16 państw członkowskich. Pożądane byłoby ratyfikowanie tej konwencji przez pozostałe państwa członkowskie w interesie Wspólnoty.

Wszystkie konsultacje i badania wykazały duże znaczenie kwestii będących przedmiotem niniejszego wniosku.

3.3. Zasada proporcjonalności i wybór instrumentów

Niniejszy wniosek ściśle ogranicza się do tego, co jest konieczne do osiągnięcia określonych w nim celów. Wniosek nie harmonizuje ani prawa spadkowego, ani prawa rzeczowego państw członkowskich. Nie ma również wpływu na kwestie podatkowe związane z dziedziczeniem w państwach członkowskich. W konsekwencji, sprawy spadkowe z elementem międzynarodowym nadal mogą powodować niespójności między krajowymi systemami podatkowymi, z których może wynikać podwójne opodatkowanie lub dyskryminacja. Kwestia ta będzie przedmiotem komunikatu, który Komisja zamierza przedstawić w 2010 r.

Konieczność zapewnienia pewności prawa i przewidywalności wymaga opracowania jasnych i jednolitych przepisów i narzuca wybór formy rozporządzenia. Realizacja powyższych celów byłaby zagrożona, gdyby państwa członkowskie dysponowały marginesem swobody przy wprowadzaniu w życie ustanowionych przepisów.

4. UWAGI DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH ARTYKUŁÓW

4.1. Rozdział I: Zakres stosowania i definicje

Artykuł 1

---

¹² Konwencja haska z dnia 1.8.1989 r. o prawie właściwym dla dziedziczenia.

„Dziedziczenie” musi być interpretowane w sposób autonomiczny i obejmować wszystkie aspekty dziedziczenia, w szczególności przypadnięcia spadku, zarządu spadkiem i likwidacji spadku.

Wyłączenie praw i przedmiotów majątkowych powstałych lub przechodzących na innej drodze niż dziedziczenie obejmuje nie tylko formy „współwłasności” znane w systemie *common law*, ale także wszelkie formy darowizn w prawie cywilnym.

Wyłączenie *trustów* nie stanowi przeszkody dla stosowania do spraw spadkowych prawa, któremu sprawy te podlegają na mocy niniejszego rozporządzenia.

W lit. j) sprecyzowano, że przepisy rozporządzenia stosuje się do nabycia w drodze spadku praw rzeczowych obciążających przedmiot majątkowy, ale nie do treści takich praw. Rozporządzenie pozostaje bez wpływu na *numerus clausus* praw rzeczowych w państwach członkowskich, kwalifikację przedmiotów majątkowych i praw oraz określenie prerogatyw przysługujących podmiotom tych praw. W konsekwencji co do zasady nie będzie ważne ustanowienie prawa rzeczowego nieznanego w prawie miejsca położenia przedmiotu majątkowego. Prawo właściwe dla spraw spadkowych nie może skutkować wprowadzeniem w państwie miejsca położenia przedmiotu majątkowego rozczłonkowania lub rodzaju prawa własności nieznanego w tym państwie. Tytułem przykładu prawa użytkowania nie można wprowadzić w państwie, w którym jest ono nieznanne. Jednakże wyłączenia nie stosuje się do przeniesienia w drodze spadku prawa rzeczowego znanego w państwie członkowskim położenia przedmiotu majątkowego.

Wyłączenie obejmuje również jawność praw rzeczowych, w szczególności działanie księgi wieczystej i skutki wpisu lub braku wpisu do takiej księgi.

Artykuł 2

Sąd: Najczęściej sprawy spadkowe rozwiązywane są pozasądowo. W niniejszym rozporządzeniu przyjęto szeroką koncepcję sądu, która obejmuje również inne organy wykonujące funkcje leżące w kompetencji sądów, w szczególności w drodze przekazania uprawnień, co dotyczy przede wszystkim notariuszy i sekretarzy sądowych.

4.2. Rozdział II: Jurysdykcja

Artykuł 4

Zasady dotyczące jurysdykcji sądów w sprawach spadkowych znacznie różnią się między państwami członkowskimi. Skutkuje to sytuacją pozytywnego sporu o właściwość, kiedy sądy w kilku państwach członkowskich uznają się za kompetentne, lub negatywnego sporu o właściwość, kiedy żaden sąd nie uznaje się za właściwy. Aby z takiej sytuacji nie wynikały trudności dla obywateli, konieczne jest przyjęcie jednolitej normy. Pośród państw członkowskich najbardziej rozpowszechniona wydaje się jurysdykcja państwa członkowskiego ostatniego miejsca zwykłego pobytu zmarłego, które często pokrywa się z położeniem przedmiotów majątkowych zmarłego. Niezależnie czy chodzi o postępowanie bezsporne, czy postępowanie sporne, sąd ten jest właściwy do rozpoznania ogółu spraw i wszystkich aspektów dotyczących spadku.

Artykuł 5

W sytuacji, w której zmarły dokonał wyboru prawa innego państwa członkowskiego, przekazanie do sądu mającego lepszą możliwość rozpatrzenia sprawy nie powinno być automatyczne. Sąd właściwy powinien wziąć pod uwagę, w szczególności, interes zmarłego, spadkobierców, zapisobierców oraz wierzycieli, a także ich miejsce zwykłego pobytu. Zasada ta ma na celu przede wszystkim umożliwienie znalezienia rozsądnego rozwiązania, w przypadku jeśli zmarły od niedawna przebywał w państwie członkowskim innym niż państwo, którego był obywatelem, a jego rodzina pozostała w państwie pochodzenia.

Artykuł 6

W sytuacji, w której zmarły miał miejsce pobytu w kraju trzecim, zasada ta gwarantuje spadkobiercom i wierzycielom wspólnotowym dostęp do wymiaru sprawiedliwości, jeśli z powodu położenia przedmiotu majątkowego sytuacja wykazuje ściśle powiązanie z jednym z państw członkowskich.

Artykuł 9

Ścisły związek między statutem spadkowym a statutem rzeczowym wymaga przyznania jurysdykcji wyjątkowej sądom państwa członkowskiego położenia przedmiotu majątkowego, jeśli prawo tego państwa wymaga interwencji ze strony jego sądów. Jednak właściwość ta jest ściśle ograniczona do aspektów prawa rzeczowego związanych z przeniesieniem przedmiotu majątkowego.

4.3. Rozdział III. Prawo właściwe

Artykuł 16

System jednolitości statutu spadkowego

Podczas konsultacji podkreślano niedogodności systemu zwanego systemem „rozczłonkowanym”, polegającym na przyjęciu, iż dziedziczenie ruchomości podlega prawu właściwemu dla miejsca zamieszkania zmarłego a dziedziczenie nieruchomości – prawu państwa położenia przedmiotu majątkowego. W systemie tym dochodzi do powstania kilku mas spadkowych, z których każda podlega innemu prawu, inaczej określającemu spadkobierców i przypadające im części spadku, a także podział i likwidację spadku. Dzięki decyzji włączenia do rozporządzenia systemu jednolitego statutu spadkowego, jeden spadek podlegać będzie jednemu systemowi prawnemu, co zapobiega wystąpieniu powyższych niedogodności. System jednolitego statutu spadkowego umożliwia również spadkodawcy zaplanowanie podziału przedmiotów majątkowych między spadkobierców w sposób zrównoważony niezależnie od miejsca położenia przedmiotów majątkowych.

Łącznik: prawo ostatniego miejsca zwykłego pobytu zmarłego

Niniejsze rozporządzenie przyjmuje to prawo – a nie prawo państwa obywatelstwa – za właściwe, ponieważ pokrywa się ono z centrum interesów zmarłego i często z miejscem, w którym położona jest większość jego przedmiotów majątkowych. Łącznik ten bardziej sprzyja integracji z państwem członkowskim zwykłego pobytu i zapobiega wszelkiej dyskryminacji w odniesieniu do osób, które zamieszkują w tym państwie, a nie posiadają jego obywatelstwa. Element miejsca zwykłego pobytu przyjęty został w normach kolizyjnych wielu państw członkowskich i we wszystkich współczesnych aktach prawnych, w tym w Konwencji.

Artykuł 17

We wszystkich systemach prawnych państw członkowskich istnieją mechanizmy mające na celu zapewnienie utrzymania bliskim zmarłego, a przede wszystkim instytucja rezerwy spadkowej. Tymczasem spadkodawcy będący obywatelami państw członkowskich, których systemy prawne przewidują, że darowizna między żyjącymi jest nieodwołalna, mogą potwierdzić jej ważność dokonując wyboru prawa krajowego swojego państwa jako prawa właściwego do własnych spraw spadkowych. Głównym celem rozporządzenia jest zagwarantowanie przestrzegania tych mechanizmów. Ponieważ umożliwiono spadkodawcy wybór prawa, należało znaleźć kompromis między zaletami tego rozwiązania, jak pewność prawa i ułatwienie zaplanowania kwestii związanych ze spadkiem, a koniecznością ochrony uzasadnionych interesów prawnych bliskich zmarłego, przede wszystkim małżonka i dzieci pozostających przy życiu. Dlatego rozporządzenie umożliwia spadkodawcy jedynie dokonanie wyboru swego prawa ojczyźnego, co winno być oceniane w powiązaniu z zasadą ogólną, która prowadzi do stosowania prawa miejsca pobytu. Przez taki wybór spadkodawca korzystający ze swobody przepływu osób w ramach Unii, ale pragnący utrzymać bliskie więzi ze swoim krajem pochodzenia, może zachować te więzi kulturowe poprzez swój spadek. Rozwiązanie to spotkało się z przychylnością Parlamentu Europejskiego.

Wykluczenie innego wyboru: Rozporządzenie nie przewiduje możliwości wybrania jako prawa właściwego dla spadku prawa właściwego dla stosunków majątkowych małżeńskich spadkodawcy. Taki przepis otworzyłby drogę do wielości wyboru, ponieważ w kwestiach stosunków majątkowych małżeńskich małżonkowie dysponują większą elastycznością w dokonywaniu wyboru prawa właściwego. Pozostawałoby to w sprzeczności ze wspomnianymi wcześniej celami rozporządzenia.

Artykuł 18

Należy ustanowić zasady dotyczące prawa właściwego dla umów o spadek i testamentów wspólnych stosowanych w niektórych państwach np. w celu zaplanowania przekazania przedsiębiorstwa lub, w związku małżeńskim lub partnerskim, w celu umożliwienia małżonkowi lub partnerowi pozostającemu przy życiu korzystania ze wspólnego majątku.

Artykuł 21

Celem tego artykułu jest w szczególności uwzględnienie cech szczególnych systemów prawnych *common law*, jak np. system angielski, w których spadkodawcy nie wstępują bezpośrednio w prawa zmarłego od momentu śmierci, ale w których spadek podlega zarządowi zarządcy wyznaczonego i kontrolowanego przez sąd.

Artykuł 22

Należy zachować szczególne uregulowania, którym ze względu na przeznaczenie gospodarcze, rodzinne lub społeczne poddane są według prawa państwa członkowskiego położenia określone nieruchomości, przedsiębiorstwa i inne szczególne kategorie przedmiotów majątkowych. Takie szczególne uregulowania dotyczą na przykład rodzinnych gospodarstw rolnych. Ze względu na konieczność zachowania celów niniejszego rozporządzenia wyjątek ten należy interpretować ściśle. Nie stosuje się go w szczególności do systemu rozczłonkowania statutu spadkowego ani do rezerwy spadkowej.

Artykuł 27

Odwoływanie się do porządku publicznego może występować tylko w wyjątkowych przypadkach. Zróżnicowanie systemów prawnych w zakresie zasad dotyczących ochrony uzasadnionych interesów bliskich zmarłego nie może stanowić uzasadnienia dla powoływania się na zasadę porządku publicznego, ponieważ byłoby to sprzeczne z celem mówiącym o jednolitości statutu spadkowego w odniesieniu do wszystkich przedmiotów majątkowych wchodzących w skład spadku.

4.4. Rozdział IV: Uznanie i wykonanie

Przepisy niniejszego rozdziału opierają się na odpowiadających im przepisach rozporządzenia (WE) nr 44/2001. Zasada uznawania wszystkich orzeczeń i ugód sądowych wprowadzona została, aby dać w dziedzinie prawa spadkowego wyraz zasadzie wzajemnego uznawania, opartej na zasadzie wzajemnego zaufania. Podstawy odmowy uznania ograniczone zostały więc do niezbędnego minimum.

4.5. Rozdział V: Dokumenty urzędowe

W związku z praktycznym znaczeniem dokumentów urzędowych dla spraw spadkowych, niniejsze rozporządzenie ma zapewnić uznawanie tych dokumentów, gwarantując ich swobodny przepływ. Uznawanie dokumentów urzędowych oznacza, że zarejestrowane dokumenty mają taką samą pełną moc dowodową co do treści i co do wskazanego stanu faktycznego co krajowe dokumenty urzędowe lub z tego samego tytułu, co w kraju pochodzenia, podlegają domniemaniu autentyczności oraz mają moc wykonawczą w ramach określonych w niniejszym rozporządzeniu.

4.6. Rozdział VI: Europejski certyfikat spadkowy

Niniejsze rozporządzenie wprowadza instytucję europejskiego certyfikatu spadkowego, który umożliwi szybkie rozpatrywanie międzynarodowych spraw spadkowych. Aby ułatwić jego przepływ w Unii Europejskiej, należy przyjąć jednolity model certyfikatu i wskazać organy, które będą miały jurysdykcję międzynarodową do jego wydawania. Zapewnienie spójności z zasadami jurysdykcji co do istoty sprawy wymaga, aby był to ten sam sąd, który ma właściwość w danej sprawie spadkowej.

Certyfikat nie zastępuje certyfikatów już istniejących w państwach członkowskich. W państwie członkowskim właściwego organu dowody statusu spadkobierców i uprawnienia zarządcy lub wykonawcy spadku ustala się zgodnie z procedurą krajową.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 61 lit. c) oraz art. 67 ust. 5 tiret drugie,

uwzględniając wniosek Komisji¹³,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹⁴,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wspólnota postawiła sobie za cel utrzymanie i rozwinięcie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. W celu stopniowego utworzenia takiej przestrzeni Wspólnota ma przyjąć środki w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne w stopniu koniecznym dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego.
- (2) Zgodnie z art. 65 lit. b) Traktatu środki te powinny zmierzać między innymi do wspierania zgodności norm mających zastosowanie w państwach członkowskich w dziedzinie kolizji praw i sporów o jurysdykcję.
- (3) Rada Europejska na posiedzeniu w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r. zatwierdziła zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń oraz innych decyzji organów sądowych jako podstawę współpracy sądowej w sprawach cywilnych i zwróciła się do Rady i Komisji o przyjęcie programu w zakresie środków wdrażania tej zasady.
- (4) W dniu 30 listopada 2000 r. Rada przyjęła projekt programu w zakresie środków wdrażania zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych¹⁵. Program określa środki odnoszące się do harmonizacji norm kolizyjnoprawnych, zmierzające do ułatwienia wzajemnego uznawania orzeczeń. Przewidziano w nim opracowanie aktu prawnego dotyczącego dziedziczenia i testamentów, a więc spraw wyłączonych w szczególności z zakresu stosowania

---

¹³ Dz.U. [...] z [...], s. [...].

¹⁴ Dz.U. [...] z [...], s. [...].

¹⁵ Dz.U. C 12 z 15.1.2001, s. 1.

rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych¹⁶.

- (5) Na posiedzeniu w Brukseli w dniach 4– 5 listopada 2004 r. Rada Europejska przyjęła nowy program zatytułowany „Program haski: wzmacnianie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej”¹⁷. W programie tym podkreślono konieczność przyjęcia do 2011 r. aktu prawnego w sprawie prawa spadkowego, dotyczącego między innymi zagadnień kolizyjnoprawnych, jurysdykcyjnych, wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń w tej dziedzinie, europejskiego świadectwa spadkowego oraz mechanizmu pozwalającego na zdobycie precyzyjnej wiedzy o istnieniu testamentów pozostawionych przez mieszkańców Unii Europejskiej.
- (6) Należy ułatwić prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego usuwając przeszkody w swobodnym przepływie osób, które napotykać obecnie trudności w wykonywaniu przysługujących im uprawnień w kontekście dziedziczenia międzynarodowego. W europejskiej przestrzeni sprawiedliwości obywatele powinni być w stanie uregulować zawnazs swoje sprawy spadkowe. Prawa spadkobierców i zapisobierców, innych osób związanych ze zmarłym oraz wierzycieli spadkowych muszą zostać zagwarantowane w sposób skuteczny.
- (7) Aby osiągnąć powyższe cele, w niniejszym rozporządzeniu należy zgromadzić przepisy dotyczące jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz dokumentów urzędowych w tej dziedzinie, a także przepisy dotyczące europejskiego certyfikatu spadkowego.
- (8) Zakres stosowania niniejszego rozporządzenia powinien objąć wszystkie zagadnienia cywilnoprawne związane z dziedziczeniem, to znaczy każdą formę przejścia własności z powodu śmierci, niezależnie od tego czy przyjmuje ono formę dobrowolnej czynności przeniesienia, w formie testamentu lub umowy o spadek, czy formę przejścia własności z powodu śmierci z mocy prawa.
- (9) Ważność i skutki darowizn podlegają rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I)¹⁸. Zagadnienia te powinno się zatem wykluczyć z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia, podobnie jak inne przedmioty majątkowe i prawa powstające lub przechodzące na innej drodze niż dziedziczenie. Niemniej jednak to właśnie prawo właściwe dla spraw spadkowych wskazane przy zastosowaniu niniejszego rozporządzenia powinno rozstrzygać, czy wspomniane darowizny lub inne formy rozporządzeń *inter vivos* wywołujące bezpośrednie skutki prawnorzeczowe mogą powodować powstanie zobowiązania do doliczenia darowizn do spadku, zmniejszenia darowizn lub ich uwzględnienia przy obliczaniu udziałów spadkowych według prawa właściwego dla spraw spadkowych.
- (10) O ile niniejszym rozporządzeniem powinny zostać objęte sposoby nabycia prawa rzeczowego na materialnych lub niematerialnych przedmiotach majątkowych przewidziane przez prawo właściwe dla spraw spadkowych, o tyle zamknięty katalog

---

¹⁶ Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1.

¹⁷ Dz.U. C 53 z 3.3.2005, s. 1.

¹⁸ Dz.U. L 177 z 4.7.2008, s. 6.

(*numerus clausus*) praw rzeczowych, który może istnieć w prawie krajowym państw członkowskich i który co do zasady podlega *legi rei sitae*, powinien podlegać krajowym normom kolizyjnoprawnym. Jawność tych praw, szczególnie funkcjonowanie ksiąg wieczystych i skutki wpisu lub braku wpisu do takiej księgi, także podlegające prawu lokalnemu, powinny również zostać wyłączone z zakresu stosowania.

- (11) W celu uwzględnienia różnych sposobów załatwiania spraw spadkowych w państwach członkowskich niniejsze rozporządzenie powinno określać jurysdykcję sądów rozumianych szeroko, obejmujących także organy inne niż sądowicze, jeżeli sprawują one funkcje orzecznicze, szczególnie na podstawie przekazania uprawnień.
- (12) Biorąc pod uwagę rosnącą mobilność obywateli europejskich oraz mając na celu usprawnienie wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej i zagwarantowanie rzeczywistego łącznika między dziedziczeniem a państwem członkowskim sprawującym jurysdykcję, w niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć jurysdykcję sądów państwa członkowskiego ostatniego miejsca zwykłego pobytu zmarłego w stosunku do ogółu spraw spadkowych. Z tych samych powodów niniejsze rozporządzenie powinno zezwalać właściwemu sądowi, w wyjątkowych sytuacjach i po ziszczeniu się określonych warunków, na przekazanie sprawy do sądu państwa, którego zmarły był obywatelem, jeżeli sąd ten ma lepszą możliwość rozpatrzenia sprawy.
- (13) Aby ułatwić wzajemne uznawanie, nie należy już odtąd dopuszczać odesłań do norm jurysdykcyjnych przewidzianych w prawie krajowym. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem określać przypadki, w których sąd państwa członkowskiego może wykonywać jurysdykcję dodatkową.
- (14) Zmierzając do ułatwienia sytuacji spadkobierców i zapisobierców zamieszkujących w innym państwie członkowskim niż państwo, którego sądowi przysługuje jurysdykcja do rozstrzygania w sprawach spadkowych, rozporządzenie powinno upoważniać te osoby do składania oświadczeń dotyczących przyjęcia lub odrzucenia spadku w formie przewidzianej przez prawo miejsca ich zwykłego pobytu, a w stosownych przypadkach przed sądami tego pierwszego państwa.
- (15) Ścisły związek między statutem spadkowym i statutem rzeczowym rodzi konieczność przyznania niniejszym rozporządzeniem jurysdykcji wyjątkowej sądom państwa członkowskiego miejsca położenia przedmiotu w sytuacji, w której prawo tego państwa członkowskiego wymaga interwencji ze strony sądów tego państwa w celu podjęcia środków objętych prawem rzeczowym związanych z przeniesieniem tego przedmiotu majątkowego i jego rejestracją w publicznym rejestrze nieruchomości.
- (16) W interesie zgodnego wymiaru sprawiedliwości należy unikać sytuacji, w których w dwóch państwach członkowskich zapadają niezgodne ze sobą orzeczenia. W tym celu niniejsze rozporządzenie powinno zawierać ogólne przepisy proceduralne, wzorowane na rozporządzeniu (WE) nr 44/2001.
- (17) Aby umożliwić obywatelom czerpanie korzyści z uczestnictwa w rynku wewnętrznym i zagwarantować całkowitą pewność prawa, niniejsze rozporządzenie powinno dać im szansę określenia z wyprzedzeniem prawa właściwego dla ich spraw spadkowych. Należy wprowadzić zharmonizowane normy kolizyjnoprawne, które pozwolą uniknąć

wydawania sprzecznych orzeczeń w różnych państwach członkowskich. Norma podstawowa powinna gwarantować, że dziedziczenie podlega możliwemu do przewidzenia prawu, z którym wykazuje ścisły związek. W trosce o pewność prawa należy zadbać o to, żeby prawo właściwe obejmowało ogół przedmiotów majątkowych wchodzących w skład spadku, niezależnie od ich rodzaju i miejsca położenia, tak aby uniknąć trudności wynikających z rozczłonkowania spadku.

- (18) Niniejsze rozporządzenie powinno dać obywatelom większą możliwość ułożenia zawczasu ich spraw spadkowych, pozwalając im na wybór prawa właściwego. Wybór ten powinien zostać ujęty w ścisłe ramy, tak by uszanować uprawnione oczekiwania spadkobierców i zapisobierców.
- (19) Niniejszym rozporządzeniem nie została objęta ważność pod względem formy rozrządzeń na wypadek śmierci. Zagadnienie to regulują postanowienia konwencji haskiej z 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych, w zakresie objętym zakresem stosowania tej konwencji i w państwach, które ją ratyfikowały.
- (20) Aby ułatwić uznawanie praw do dziedziczenia nabytych w państwie członkowskim, norma kolizyjnoprawna powinna wspierać ważność umów o spadek przez uwzględnienie alternatywnych łączników. Należy chronić uprawnione oczekiwania osób trzecich.
- (21) W zakresie zgodnym z ogólnym celem niniejszego rozporządzenia oraz w celu ułatwienia przeniesienia prawa rzeczowego nabytego na podstawie prawa właściwego dla spraw spadkowych niniejsze rozporządzenie nie powinno stanowić przeszkody do stosowania niektórych, wyczerpująco wyliczonych, bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa miejsca położenia przedmiotu majątkowego.
- (22) Określone nieruchomości, przedsiębiorstwa i inne szczególne kategorie przedmiotów majątkowych ze względu na ich przeznaczenie gospodarcze, rodzinne lub społeczne poddane są w państwie członkowskim ich położenia szczególnym uregulowaniom spadkowym. Niniejsze rozporządzenie powinno uwzględniać te szczególne uregulowania. Jednak ze względu na konieczność zachowania zgodności z ogólnym celem niniejszego rozporządzenia ten wyjątek od stosowania prawa właściwego dla spraw spadkowych należy interpretować ściśle. Wyjątek ten nie dotyczy w szczególności normy kolizyjnoprawnej poddającej nieruchomości prawu innemu niż prawo właściwe dla ruchomości ani rezerwy spadkowej.
- (23) Różnice między, z jednej strony, krajowymi rozwiązaniami w zakresie uprawnienia państwa do zajęcia spadku bezdziedzicznego a, z drugiej strony, sposobem podejścia do sytuacji, w której kolejność śmierci jednej osoby lub kilku osób nie jest znana, mogą prowadzić do sprzecznych rezultatów lub odwrotnie – do braku rozwiązania. W niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć spójne rozwiązanie z poszanowaniem prawa materialnego państw członkowskich.
- (24) Względy interesu publicznego powinny w wyjątkowych okolicznościach dawać sądom państw członkowskich możliwość odmowy stosowania prawa obcego w danym przypadku, jeżeli byłoby to sprzeczne z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego. Jednakże sądy nie powinny mieć możliwości zastosowania klauzuli porządku publicznego w celu odmowy stosowania prawa innego państwa

członkowskiego lub odmowy uznania lub wykonania orzeczenia, dokumentu urzędowego, ugody sądowej lub europejskiego certyfikatu spadkowego wydanych lub sporządzonych w innym państwie członkowskim, w sytuacji, w której byłoby to sprzeczne z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności z jej art. 21, zakazującym wszelkich form dyskryminacji.

- (25) Z uwagi na ogólny cel przyświecający niniejszemu rozporządzeniu, jakim jest wzajemne uznawanie wydanych w państwach członkowskich orzeczeń w przedmiocie dziedziczenia, w rozporządzeniu powinny znaleźć się przepisy dotyczące uznania i wykonania orzeczeń, wzorowane na rozporządzeniu (WE) nr 44/2001, dostosowane we właściwych przypadkach do szczególnych wymogów stawianych przez dziedzinę poddaną regulacji niniejszym rozporządzeniem.
- (26) Aby uwzględnić różne sposoby załatwiania spraw związanych z dziedziczeniem w państwach członkowskich, niniejsze rozporządzenie powinno gwarantować uznanie i wykonanie dokumentów urzędowych. Jednakże jeżeli chodzi o uznanie dokumentów urzędowych, nie można dokumentów tych traktować jak orzeczeń sądowych. Uznanie aktów urzędowych oznacza, że przysługuje im taka sama moc dowodowa w zakresie ich treści oraz że wywołują takie same skutki jak w państwie, z którego pochodzą, a także iż przysługuje im domniemanie ważności, które może zostać podważone. Ważność dokumentu urzędowego można zawsze podważać przed sądem państwa członkowskiego, z którego pochodzi dany dokument, zgodnie z warunkami proceduralnymi określonymi przez to państwo członkowskie.
- (27) Szybkie, tanie i skuteczne załatwianie w Unii Europejskiej spraw spadkowych z elementem międzynarodowym wymaga stworzenia spadkobiercy, zapisobiercy, wykonawcy testamentu lub zarządcy możliwości bezspornego dowiedzenia w prosty sposób ich statusu w państwach członkowskich, w których położone są przedmioty majątkowe wchodzące w skład spadku. Aby ułatwić swobodny przepływ takiego rodzaju dowodów w Unii Europejskiej, należy niniejszym rozporządzeniem wprowadzić jednolity wzór europejskiego certyfikatu spadkowego oraz wskazać organ właściwy do wydawania certyfikatu. W trosce o poszanowanie zasady pomocniczości certyfikat nie powinien zastępować wewnętrznych procedur w państwach członkowskich. Rozporządzenie powinno precyzować powiązania z tymi procedurami.
- (28) W celu poszanowania międzynarodowych zobowiązań państw członkowskich niniejsze rozporządzenie nie powinno naruszać konwencji międzynarodowych, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub więcej państw członkowskich. Względ na spójność z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia wymaga jednak, by w stosunkach między państwami członkowskimi miało ono pierwszeństwo stosowania przed konwencjami.
- (29) Aby ułatwić stosowanie niniejszego rozporządzenia, należy przewidzieć obowiązek przekazywania przez państwa członkowskie pewnych informacji na temat ich prawa spadkowego w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych ustanowionej decyzją Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r.¹⁹..

---

¹⁹ Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 25.

- (30) Środki niezbędne do wykonania niniejszego rozporządzenia należy przyjąć zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji²⁰.
- (31) Należy w szczególności upoważnić Komisję do zmiany formularzy przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 3 decyzji 1999/468/WE.
- (32) W sytuacji, w której pojęcie „obywatelstwa” służy do wskazania prawa właściwego, należy uwzględnić fakt, że niektóre państwa, których system prawny oparty jest na *common law*, stosują jako równoważny łącznik w sprawach spadkowych pojęcie „domicyłu”, a nie „obywatelstwa”.
- (33) Z uwagi na fakt, że cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie swobodny przepływ osób, możliwość ułożenia zawczasu przez obywateli europejskich ich spraw spadkowych w kontekście międzynarodowym, prawa spadkobierców i zapisobierców, innych osób związanych ze zmarłym oraz wierzycieli spadkowych, nie mogą zostać w sposób wystarczający osiągnięte przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary i skutki niniejszego rozporządzenia, możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości, ustanowioną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia tych celów.
- (34) Niniejsze rozporządzenie jest zgodne z prawami podstawowymi oraz zachowuje zasady uznane przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, przede wszystkim jej art. 21, zakazujący wszelkiej dyskryminacji w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Sądy państw członkowskich powinny stosować niniejsze rozporządzenie z poszanowaniem tych praw i zasad.
- (35) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, [Zjednoczone Królestwo i Irlandia notyfikowały swoje życzenie uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia]/[bez uszczerbku dla art. 4 wspomnianego protokołu, Zjednoczone Królestwo i Irlandia nie uczestniczą w przyjęciu niniejszego rozporządzenia, nie są nim związane ani nie mają do nich zastosowania jego przepisy].
- (35) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i w związku z tym nie jest nim związana ani nie mają do niej zastosowania jego przepisy,

---

²⁰ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, s. 23.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział I

Zakres stosowania i definicje

Artykuł 1

Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dziedziczenia. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do spraw podatkowych, celnych i administracyjnych.
2. W niniejszym rozporządzeniu „państwo członkowskie” oznacza każde państwo członkowskie z wyjątkiem Danii [, Zjednoczonego Królestwa i Irlandii].
3. Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są:
  - (a) stan cywilny osób fizycznych oraz stosunki rodzinne i stosunki, z których wynikają skutki podobne jak ze stosunków rodzinnych;
  - (b) zdolność prawna osób fizycznych, z zastrzeżeniem art. 19 ust. 2 lit. c) i d);
  - (c) zniknięcie, zaginięcie i domniemana śmierć osoby fizycznej;
  - (d) zagadnienia związane ze stosunkami majątkowymi małżeńskimi oraz stosunkami majątkowymi mającymi zastosowanie do stosunków, z których wynikają skutki podobne jak z małżeństwa;
  - (e) obowiązki alimentacyjne;
  - (f) przedmioty majątkowe oraz prawa powstające lub przechodzące na innej drodze niż dziedziczenie, takie jak darowizny, współwłasność kilku osób z zastrzeżeniem przeniesienia na pozostającego przy życiu współwłaściciela, fundusze emerytalne, umowy ubezpieczenia i podobne porozumienia, z zastrzeżeniem art. 19 ust. 2 lit. j);
  - (g) zagadnienia objęte prawem spółek, takie jak postanowienia zawarte w aktach założycielskich i statutach spółek, stowarzyszeń i osób prawnych, określające los udziałów po śmierci współników;
  - (h) rozwiązanie, ustanie i łączenie spółek, stowarzyszeń i osób prawnych;
  - (i) tworzenie, działanie i rozwiązanie *trustów*;
  - (j) istota praw rzeczowych obciążających przedmiot majątkowy i jawność tych praw.

Artykuł 2
Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia:

- (a) „dziedziczenie” oznacza każdą formę przejścia własności z powodu śmierci, niezależnie od tego czy przyjmuje ono formę dobrowolnej czynności przeniesienia, w formie testamentu lub umowy o spadek, czy formę przejścia własności z powodu śmierci z mocy prawa;
- (b) „sąd” oznacza każdy organ sądowniczy lub każdy właściwy organ państwa członkowskiego sprawujący funkcje orzecznicze w zakresie dziedziczenia. Na równi z sądami traktuje się inne organy, które na mocy przekazania przez władzę publiczną wykonują funkcje należące do kompetencji sądów, przewidziane w niniejszym rozporządzeniu;
- (c) „umowa o spadek” oznacza umowę, która przyznaje, zmienia lub odbiera, w zamian za świadczenie wzajemne lub bez niego, prawa do przyszłego spadku po jednej osobie będącej stroną tej umowy lub wielu takich osobach;
- (d) „testamenty wspólne” oznaczają testamenty sporządzone przez dwie osoby lub więcej osób w jednym dokumencie na rzecz osoby trzeciej lub jako rozrządzenie wzajemne;
- (e) „państwo członkowskie pochodzenia” oznacza, w zależności od przypadku, państwo członkowskie, w którym wydano orzeczenie, zatwierdzono lub zawarto ugodę sądową oraz sporządzono dokument urzędowy;
- (f) „wezwane państwo członkowskie” oznacza państwo członkowskie, w którym wystąpiono o uznanie lub wykonanie orzeczenia, ugody sądowej lub dokumentu urzędowego;
- (g) „orzeczenie” oznacza każde orzeczenie wydane w sprawach dotyczących dziedziczenia przez sąd państwa członkowskiego, niezależnie od tego, czy zostanie określone jako wyrok, postanowienie, zarządzenie czy tytuł egzekucyjny, włącznie z postanowieniem w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania wydanym przez urzędnika sądowego;
- (h) „dokument urzędowy” oznacza dokument, który został formalnie sporządzony lub zarejestrowany jako dokument urzędowy i którego autentyczność:
  - dotyczy podpisu i treści dokumentu urzędowego oraz
  - została stwierdzona przez organ publiczny lub inny organ do tego uprawniony przez państwo członkowskie pochodzenia;

- (i) „europejski certyfikat spadkowy” oznacza certyfikat wydany przez właściwy sąd na podstawie przepisów rozdziału VI niniejszego rozporządzenia.

Rozdział II

Jurysdykcja

Artykuł 3 *Sądy*

Przepisy niniejszego rozdziału mają zastosowanie do wszystkich sądów państw członkowskich, a do organów innych niż sędziowskie tylko w razie potrzeby.

Artykuł 4 *Jurysdykcja ogólna*

Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia sądami właściwymi do orzekania w sprawach dotyczących dziedziczenia są sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili swej śmierci.

Artykuł 5 *Przekazanie do sądów mających lepszą możliwość rozpatrzenia sprawy*

1. W sytuacji, w której zmarły dokonał zgodnie z art. 17 wyboru prawa państwa członkowskiego jako prawa, któremu podlegają jego sprawy spadkowe, sąd do którego wniesiono sprawę zgodnie z art. 4 może na wniosek strony zawiesić postępowanie i wezwać strony do wniesienia sprawy do sądów państwa członkowskiego, którego prawo wybrano, jeżeli uzna, że sądy tego państwa członkowskiego mają lepszą możliwość orzekania w sprawie dziedziczenia.
2. Sąd właściwy zgodnie z art. 4 wyznacza termin, w którym zgodnie z ust. 1 wnosi się sprawę do sądów państwa członkowskiego, którego prawo wybrano. Jeżeli sprawa nie zostanie wniesiona do tych sądów w wyznaczonym terminie, sąd do którego wniesiono sprawę jest nadal właściwy do orzekania.
3. Sądy państwa członkowskiego, którego prawo wybrano, stwierdzają swoją właściwość w terminie nie dłuższym niż osiem tygodni od daty wniesienia do nich sprawy zgodnie z ust. 2. W tym przypadku sąd, do którego najpierw wniesiono sprawę, stwierdza niezwłocznie swoją niewłaściwość. W przypadku przeciwnym sąd, do którego najpierw wniesiono sprawę, jest nadal właściwy do orzekania.

Artykuł 6
Inne podstawy jurysdykcji

W sytuacji, w której miejsce zwykłego pobytu zmarłego w chwili śmierci nie znajdowało się w państwie członkowskim, sądom państwa członkowskiego przysługuje mimo to jurysdykcja oparta o fakt, że przedmioty majątkowe wchodzące w skład spadku położone są w tym państwie członkowskim oraz że:

- (a) zmarły miał poprzednie miejsce zwykłego pobytu w tym państwie członkowskim, o ile pobyt ten nie zakończył się wcześniej niż 5 lat przed wniesieniem sprawy do sądu; lub w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,
- (b) zmarły posiadał w chwili śmierci obywatelstwo tego państwa członkowskiego; lub w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,
- (c) spadkobierca lub zapisobierca ma miejsce zwykłego pobytu w tym państwie członkowskim; lub w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,
- (d) wniosek o wszczęcie postępowania dotyczy wyłącznie tych przedmiotów majątkowych.

Artykuł 7
Roszczenie wzajemne

Sąd, przed którym toczy się postępowanie na podstawie art. 4, 5 lub 6, jest także właściwy do zbadania roszczenia wzajemnego, w zakresie w jakim roszczenie to wchodzi w zakres stosowania niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 8
Jurysdykcja przyjęcia lub odrzucenia spadku

Sądy państwa członkowskiego, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu spadkobiercy lub zapisobiercy, są także właściwe do odebrania oświadczeń dotyczących przyjęcia lub odrzucenia spadku lub zapisu, lub oświadczeń zmierzających do ograniczenia odpowiedzialności spadkobiercy lub zapisobiercy, w sytuacji, w której oświadczenia te muszą być złożone przed sądem.

Artykuł 9
Jurysdykcja sądów miejsca położenia przedmiotu majątkowego

W sytuacji, w której prawo państwa członkowskiego miejsca położenia przedmiotu majątkowego wymaga interwencji ze strony sądów tego państwa w celu podjęcia środków objętych prawem rzeczowym związanych z przeniesieniem tego przedmiotu majątkowego, jego rejestracją lub przeniesieniem w rejestrze publicznym, sądy tego państwa członkowskiego są właściwe do podjęcia takich środków.

Artykuł 10
Wniesienie sprawy do sądu

Do celów niniejszego rozdziału sprawę uważa się za wniesioną do sądu:

- (a) w dniu, w którym został wniesiony do sądu dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny, pod warunkiem że wnioskodawca nie zaniedbał następnie podjęcia kroków, jakie powinien był podjąć, aby dokument został doręczony pozwanemu, lub
- (b) jeśli dokument ma być doręczony przed złożeniem go w sądzie, w dniu, w którym otrzymał go organ odpowiedzialny za doręczenie, pod warunkiem, że wnioskodawca nie zaniedbał następnie podjęcia kroków, jakie powinien był podjąć w celu złożenia tego dokumentu w sądzie.

Artykuł 11
Badanie jurysdykcji

Sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę, w której sąd ten nie ma jurysdykcji na mocy niniejszego rozporządzenia, stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji.

Artykuł 12
Badanie dopuszczalności postępowania

1. Jeżeli pozwany, który ma miejsce zwykłego pobytu na terytorium państwa innego niż państwo członkowskie, w którym wytoczono powództwo, nie wda się w spór, sąd właściwy zawiesza postępowanie do czasu ustalenia, że pozwany miał możliwość otrzymania dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie umożliwiającym mu obronę lub że w tym celu podjęte zostały wszelkie niezbędne czynności.
2. W miejsce przepisów ust. 1 niniejszego artykułu stosuje się przepisy art. 19 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych²¹, jeżeli dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny miał zostać przekazany z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego zgodnie z przywołanym rozporządzeniem.
3. Jeżeli przepisy rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 nie mają zastosowania, stosuje się art. 15 konwencji haskiej z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych, o ile dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny miał być przekazany za granicę zgodnie z tą konwencją.

---

²¹ Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79.

Artykuł 13
Zawisłość sprawy

1. W sytuacji, w której do sądów różnych państw członkowskich wniesiono sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, sąd, do którego wniesiono sprawę później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę.
2. Jeżeli stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę, sąd, do którego wniesiono sprawę później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

Artykuł 14
Sprawy wiążące się ze sobą

1. W sytuacji, w której przed sądami różnych państw członkowskich zawisłe są sprawy wiążące się ze sobą, sąd, do którego wniesiono sprawę później, może zawiesić postępowanie.
2. Jeżeli sprawy takie są zawisłe w pierwszej instancji, sąd, do którego wniesiono sprawę później, może na wniosek jednej ze stron stwierdzić także brak swej jurysdykcji, jeżeli sąd, do którego najpierw wniesiono sprawę, ma jurysdykcję w przedmiotowych sprawach, a połączenie spraw jest dopuszczalne zgodnie z jego prawem.
3. Do celów niniejszego artykułu sprawami wiążącymi się ze sobą są sprawy, które łączy tak ścisły związek, że pożądane jest ich łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie w celu uniknięcia wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń.

Artykuł 15
Środki tymczasowe i środki zabezpieczające

Wniosek o zastosowanie środków tymczasowych lub zabezpieczających, przewidzianych w prawie państwa członkowskiego, może zostać wniesiony do organu sądowego tego państwa także wówczas, gdy na podstawie niniejszego rozporządzenia sprawa główna należy do jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego.

Rozdział III

Prawo właściwe

Artykuł 16 *Norma ogólna*

Z zastrzeżeniem odmiennych przepisów niniejszego rozporządzenia prawem właściwym dla ogółu spraw spadkowych jest prawo państwa, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili swej śmierci.

Artykuł 17 *Swoboda wyboru prawa*

1. Osoba może dokonać wyboru prawa państwa, którego obywatelstwo posiada, jako prawa, któremu podlega ogół jej spraw spadkowych.
2. Wybór prawa właściwego dla spraw spadkowych powinien być wyraźny i zawarty w oświadczeniu przyjmującym formę rozrządzenia na wypadek śmierci.
3. Istnienie i ważność materialna oświadczenia o wyborze prawa podlegają prawu wybranemu.
4. Zmiana lub odwołanie oświadczenia o wyborze prawa właściwego przez składającego takie oświadczenie musi spełniać wymogi formalne zmiany lub odwołania rozrządzenia na wypadek śmierci.

Artykuł 18 *Umowy o spadek*

1. Umowa, która dotyczy dziedziczenia po jednej osobie, podlega prawu, które byłoby na mocy niniejszego rozporządzenia prawem właściwym dla spraw spadkowych tej osoby, gdyby umarła w dniu zawarcia tej umowy. Jeżeli według tego prawa umowa jest nieważna, będzie ona mimo to uznana za ważną, jeżeli jej ważność uznaje prawo, które na mocy niniejszego rozporządzenia jest prawem właściwym dla spraw spadkowych w chwili śmierci. Umowa podlega w takiej sytuacji temu ostatniemu prawu.
2. Umowa, która dotyczy dziedziczenia po kilku osobach, jest ważna materialnie tylko wówczas, jeżeli jej ważność materialną uznaje prawo, które na podstawie art. 16 byłoby prawem właściwym dla spraw spadkowych jednej z osób, do dziedziczenia po których odnosi się umowa, gdyby osoba ta umarła w dniu zawarcia tej umowy. W sytuacji, w której umowa jest ważna na podstawie prawa właściwego dla spraw spadkowych tylko jednej z tych osób, prawem właściwym jest to prawo. W sytuacji, w której umowa jest ważna na podstawie prawa właściwego dla spraw spadkowych większej liczby z tych osób, umowa podlega prawu, z którym wykazuje najściślejszy związek.

3. Strony mogą wybrać jako prawo, któremu będzie podlegała ich umowa, prawo, którego wyboru na mocy art. 17 mogły dokonać osoba lub jedna z osób, do dziedziczenia po których odnosi się umowa.
4. Stosowanie prawa przewidzianego w niniejszym artykule pozostaje bez uszczerbku dla praw każdej osoby niebędącej stroną umowy, której to osobie na mocy prawa właściwego wskazanego w art. 16 lub 17 przysługuje prawo do rezerwy lub inne uprawnienie, którego nie może zostać pozbawiona przez osobę, o spadku po której mowa.

Artykuł 19
Zakres stosowania prawa właściwego

1. Prawu wskazanemu przez rozdział III podlega ogół spraw spadkowych, począwszy od otwarcia spadku, aż po ostateczne przeniesienie składników spadku na uprawnionych.
2. Prawu temu podlegają w szczególności:
  - (a) przyczyny, chwila i miejsce otwarcia spadku;
  - (b) powołanie spadkobierców i zapisobierców, w tym prawa do dziedziczenia małżonka pozostającego przy życiu, określenie części przypadających tym osobom, zobowiązania nałożone na te osoby przez zmarłego, a także inne prawa dotyczące spadku, powstałe na skutek śmierci;
  - (c) zdolność do dziedziczenia;
  - (d) szczególne przyczyny niezdolności do bycia spadkodawcą lub spadkobiercą;
  - (e) wydziedziczenie i niegodność dziedziczenia;
  - (f) przeniesienie przedmiotów majątkowych i praw wchodzących w skład spadku na spadkobierców i zapisobierców, w tym warunki i skutki przyjęcia lub odrzucenia spadku lub zapisu;
  - (g) uprawnienia spadkobierców, wykonawców testamentu i innych zarządców spadku, w szczególności sprzedaż przedmiotów majątkowych, zaspokojenie wierzycieli;
  - (h) odpowiedzialność za długi spadkowe;
  - (i) rozrządzalna część spadku, rezerwy i inne ograniczenia swobody rozrządzeń na wypadek śmierci, w tym zaopatrzenie przyznane ze spadku osobom bliskim zmarłemu przez organ sądowiczy lub inny organ;
  - (j) doliczenie darowizn do spadku oraz ich zmniejszenie, a także ich uwzględnienie przy obliczaniu udziałów spadkowych;
  - (k) ważność, wykładnia, zmiana i odwołanie rozrządzenia na wypadek śmierci, z wyjątkiem jego ważności pod względem formy;

- (l) dział spadku.

Artykuł 20

Ważność pod względem formy przyjęcia lub odrzucenia

Nie naruszając postanowień art. 19, przyjęcie lub odrzucenie spadku lub zapisu lub oświadczenie zmierzające do ograniczenia odpowiedzialności spadkobiercy lub zapisobiercy jest również ważne w sytuacji, w której odpowiada ono wymaganiom stawianym przez prawo państwa, w którym dany spadkobierca lub zapisobierca ma miejsce zwykłego pobytu.

Artykuł 21

Stosowanie prawa miejsca położenia przedmiotu majątkowego

1. Prawo właściwe dla spraw spadkowych nie stanowi przeszkody do stosowania prawa państwa miejsca położenia przedmiotu majątkowego w zakresie w jakim to ostatnie prawo ustanawia, w odniesieniu do przyjęcia lub odrzucenia spadku, dalsze formalności w stosunku do formalności przewidzianych przez prawo właściwe dla spraw spadkowych.
2. Prawo właściwe dla spraw spadkowych nie stanowi przeszkody do stosowania prawa państwa miejsca położenia przedmiotu majątkowego:
  - (a) w sytuacji, w której to ostatnie prawo uzależnia zarząd i likwidację spadku od ustanowienia przez organ tego państwa członkowskiego zarządcy lub wykonawcy testamentu. Prawu właściwemu dla spraw spadkowych podlega określenie osób, takich jak spadkobiercy, zapisobiercy, wykonawcy testamentu lub zarządcy, którym może zostać powierzony zarząd lub likwidacja spadku;
  - (b) w sytuacji w której to ostatnie prawo uzależnia ostateczne przeniesienie składników spadku na uprawnionych od uprzedniej zapłaty podatków związanych z dziedziczeniem.

Artykuł 22

Szczególne uregulowania spadkowe

Prawo właściwe na mocy niniejszego rozporządzenia pozostaje bez uszczerbku dla szczególnych uregulowań spadkowych, którym poddane są według prawa państwa członkowskiego ich położenia określone nieruchomości, przedsiębiorstwa i inne szczególne kategorie przedmiotów majątkowych ze względu na ich przeznaczenie gospodarcze, rodzinne lub społeczne, w sytuacji, w której według tego ostatniego prawa dane uregulowanie znajduje zastosowanie niezależnie od prawa, któremu podlegają sprawy spadkowe.

Artykuł 23

Kommorienci

W sytuacji, w której dwie osoby lub więcej osób, których sprawy spadkowe podlegają różnym prawom, umarli w okolicznościach niepozwalających na ustalenie kolejności ich śmierci, natomiast prawa te regulują taką sytuację w sposób niemożliwy do pogodzenia lub

nie regulują jej wcale, żadna z tych osób nie ma prawa do dziedziczenia po pozostałej lub pozostałych.

Artykuł 24
Spadek bezdziedziczny

W sytuacji, w której według prawa właściwego na mocy niniejszego rozporządzenia nie ma spadkobiercy lub zapisobiercy powołanego rozrządzeniem na wypadek śmierci ani osoby fizycznej powołanej do spadku na podstawie ustawy, stosowanie prawa właściwego nie wyklucza uprawnień państwa lub instytucji wskazanej w prawie tego państwa do zajęcia przedmiotów majątkowych wchodzących w skład spadku położonych na jego terytorium.

Artykuł 25
Powszechnie stosowanie

Prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie stosuje się także wówczas, gdy nie jest to prawo państwa członkowskiego.

Artykuł 26
Odesłanie

Za prawo danego państwa, wskazane jako właściwe na podstawie niniejszego rozporządzenia, uważa się normy prawne obowiązujące w tym państwie, z wyłączeniem norm prawa prywatnego międzynarodowego.

Artykuł 27
Porządek publiczny

1. Stosowania normy prawa wskazanego przez niniejsze rozporządzenie można odmówić jedynie wówczas, gdy takie stosowanie byłoby nie do pogodzenia z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego.
2. W szczególności nie można uznać za sprzeczne z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego stosowania normy prawa wskazanego przez niniejsze rozporządzenie tylko z tej przyczyny, że przewidziane tym prawem zasady dotyczące rezerwy spadkowej różnią się od obowiązujących w państwie sądu orzekającego.

Artykuł 28
Państwa nieposiadające jednolitego systemu prawnego

1. W sytuacji, w której państwo składa się z kilku jednostek terytorialnych, z których każda posiada własne normy prawne dotyczące dziedziczenia, do celów wskazania prawa właściwego według niniejszego rozporządzenia każdą jednostkę terytorialną uważa się za państwo.
2. Państwo członkowskie, w którym różne jednostki terytorialne mają własne normy prawne dotyczące dziedziczenia, nie ma obowiązku stosowania niniejszego

rozporządzenia do kolizji praw występującej wyłącznie między porządkami prawnymi takich jednostek terytorialnych.

Rozdział IV

Uznanie i wykonanie

Artykuł 29

Uznanie orzeczenia

Orzeczenia wydane w zastosowaniu niniejszego rozporządzenia są uznawane w innych państwach członkowskich bez konieczności przeprowadzania jakiegokolwiek postępowania.

Jeżeli sporna jest kwestia uznania orzeczenia, wówczas każda zainteresowana strona, która powołuje się na uznanie orzeczenia jako na podstawowy zarzut w sporze, może w trybie postępowania, o którym mowa w art. 38–56 rozporządzenia (WE) nr 44/2001, wystąpić z wnioskiem o ustalenie, że orzeczenie podlega uznaniu. Jeżeli uznanie jest powoływane przed sądem państwa członkowskiego w charakterze kwestii ubocznej, sąd ten jest właściwy by rozstrzygać o uznaniu.

Artykuł 30

Podstawy nieuznania orzeczenia

Orzeczenia nie uznaje się w następujących przypadkach:

- (a) jeżeli uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego, zważywszy, że kryterium porządku publicznego nie można stosować do norm jurysdykcyjnych;
- (b) jeżeli pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiających mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał możliwość;
- (c) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym między tymi samymi stronami w wezwanym państwie członkowskim;
- (d) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki konieczne do jego uznania w wezwanym państwie członkowskim.

Artykuł 31
Wyłączenie kontroli merytorycznej

Orzeczenie zagraniczne nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej.

Artykuł 32
Zawieszenie postępowania

Sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono o uznanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, może zawiesić postępowanie, jeżeli od orzeczenia został wniesiony zwyczajny środek zaskarżenia.

Artykuł 33
Wykonalność orzeczeń

Orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim i w tym państwie wykonalne oraz ugody sądowe są wykonywane w innych państwach członkowskich zgodnie z przepisami art. 38–56 i 58 rozporządzenia (WE) nr 44/2001.

Dział V

Dokumenty urzędowe

Artykuł 34
Uznanie dokumentów urzędowych

Dokumenty urzędowe sporządzone w jednym państwie członkowskim są uznawane w innych państwach członkowskich, chyba że ich ważność zostanie zakwestionowana zgodnie z procedurami państwa członkowskiego pochodzenia i pod warunkiem, że uznanie nie jest sprzeczne z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego.

Artykuł 35
Wykonalność dokumentów urzędowych

Wykonalność w innym państwie członkowskim dokumentów urzędowych sporządzonych i wykonalnych w jednym państwie członkowskim stwierdza się, na wniosek, w postępowaniu przewidzianym w przepisach art. 38–57 rozporządzenia (WE) nr 44/2001. Sąd rozpoznający środek zaskarżenia wniesiony na mocy art. 43 i 44 tego rozporządzenia może odmówić stwierdzenia wykonalności albo je uchylić tylko wówczas, jeżeli wykonanie dokumentu urzędowego byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego lub jeżeli przed sądem państwa członkowskiego pochodzenia dokumentu urzędowego zawisła sprawa o zakwestionowanie ważności tego dokumentu.

Rozdział VI

Europejski certyfikat spadkowy

Artykuł 36

Utworzenie europejskiego certyfikatu spadkowego

1. Niniejszym rozporządzeniem wprowadza się europejski certyfikat spadkowy, stanowiący dowód posiadania statusu spadkobiercy, zapisobiercy oraz uprawnień wykonawców testamentu lub innych zarządców. Certyfikat ten wydawany jest przez organ właściwy na mocy niniejszego rozdziału, zgodnie z prawem właściwym dla spraw spadkowych na mocy rozdziału III niniejszego rozporządzenia.
2. Korzystanie z europejskiego certyfikatu spadkowego nie jest obowiązkowe. Certyfikat nie zastępuje procedur wewnętrznych. Jednakże skutki certyfikatu uznaje się także w państwie członkowskim, którego organy wydały certyfikat na mocy niniejszego rozdziału.

Artykuł 37

Właściwość do wydania certyfikatu

1. Certyfikat wydaje się na wniosek każdego, kto ma obowiązek wykazania się statusem spadkobiercy, zapisobiercy oraz uprawnieniami wykonawców testamentu lub innych zarządców.
2. Certyfikat sporządza właściwy sąd państwa członkowskiego, którego sądom przysługuje jurysdykcja na mocy art. 4, 5 i 6.

Artykuł 38

Treść wniosku

1. Osoba występująca z wnioskiem o wydanie certyfikatu spadkowego wskazuje, za pomocą formularza, którego wzór znajduje się w załączniku I, w zakresie w jakim informacje te posiada:
  - (a) informacje dotyczące zmarłego: nazwisko, imię lub imiona, płeć, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny – o ile jest dostępny, adres ostatniego miejsca zwykłego pobytu, datę i miejsce śmierci;
  - (b) informacje dotyczące wnioskodawcy: nazwisko, imię lub imiona, płeć, obywatelstwo, numer identyfikacyjny – o ile jest dostępny, adres, stopień pokrewieństwa lub powinowactwa ze zmarłym;
  - (c) okoliczności faktyczne i prawne uzasadniające jej prawo do dziedziczenia lub jej prawo do zarządzania spadkiem lub do wykonania spadku. W sytuacji, w której wnioskodawca wie o rozrządzeniu na wypadek śmierci, załącza kopię tego rozrządzenia do wniosku;

- (d) czy wstępuje w miejsce innych spadkobierców lub zapisobierców, a jeśli tak, dowód śmierci tych osób lub innej okoliczności stanowiącej przeszkodę uczestniczenia przez te osoby w dziedziczeniu;
  - (e) czy zmarły zawarł małżeńską umowę majątkową; jeśli tak, wnioskodawca załącza kopię tej umowy do wniosku;
  - (f) czy wie o istnieniu sporu dotyczącego praw do dziedziczenia.
2. Wnioskodawca dowodzi ścisłości dostarczonych informacji za pomocą dokumentów urzędowych. W przypadku gdy nie można przedstawić takich dokumentów lub przedstawienie ich spotyka się z nieproporcjonalnymi trudnościami, dopuszcza się inne środki dowodowe.
  3. Sąd właściwy podejmuje stosowne środki, by upewnić się o prawdziwości złożonych oświadczeń. W sytuacji, w której zezwala na to prawo wewnętrzne, sąd zażąda złożenia powyższych oświadczeń po odebraniu przyrzeczenia.

Artykuł 39
Certyfikat częściowy

Można wystąpić z wnioskiem o wydanie certyfikatu częściowego, a certyfikat taki może zostać wydany w celu poświadczenia:

- (a) praw każdego ze spadkobierców lub zapisobierców oraz części przypadających tym osobom;
- (b) przejścia określonego przedmiotu majątkowego, w sytuacji, w której zezwala na to prawo właściwe dla spraw spadkowych;
- (c) zarządzania spadkiem.

Artykuł 40
Wydanie certyfikatu

1. Certyfikat wydaje się tylko wówczas, jeżeli sąd właściwy uzna za udowodnione fakty przedstawione jako podstawa wniosku. Sąd właściwy wydaje certyfikat bezzwłocznie.
2. Sąd właściwy przeprowadza z urzędu, w zależności od oświadczeń wnioskodawcy, dokumentów i innych środków dowodowych dostarczonych przez wnioskodawcę, postępowania niezbędne do potwierdzenia stanu faktycznego oraz poszukuje dalszych dowodów, które uzna za stosowne.
3. Do celów niniejszego rozdziału państwa członkowskie udzielają właściwym sądom innych państw członkowskich dostępu w szczególności do rejestrów stanu cywilnego, rejestrów, w których podaje się do publicznej wiadomości dokumenty lub fakty związane z dziedziczeniem lub ze stosunkami majątkowymi małżeńskimi w rodzinie zmarłego, oraz rejestrów nieruchomości.

4. Sąd wydający certyfikat może wezwać do stawiennictwa osoby zainteresowane i ewentualnych zarządców i wykonawców oraz dokonać ogłoszeń w celu wezwania innych ewentualnych uprawnionych do dziedziczenia do dochodzenia ich praw.

Artykuł 41
Treść certyfikatu

1. Europejski certyfikat spadkowy wydaje się na formularzu, którego wzór znajduje się w załączniku II.
2. Europejski certyfikat spadkowy zawiera następujące informacje:
  - (a) sąd wydający certyfikat, okoliczności faktyczne i prawne, w oparciu o które sąd ten uznał się za właściwy do wydania certyfikatu oraz data jego wydania;
  - (b) informacje dotyczące zmarłego: nazwisko, imiona, płeć, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny – o ile jest dostępny, adres ostatniego miejsca zwykłego pobytu, datę i miejsce śmierci;
  - (c) ewentualne małżeńskie umowy majątkowe zawarte przez zmarłego;
  - (d) prawo właściwe dla spraw spadkowych na mocy niniejszego rozporządzenia oraz okoliczności faktyczne i prawne, w oparciu o które prawo to zostało wskazane;
  - (e) okoliczności faktyczne i prawne, z których wynikają prawa lub uprawnienia spadkobierców, zapisobierców, wykonawców testamentu lub innych zarządców: dziedziczenie ustawowe lub testamentowe lub wynikające z umów o spadek;
  - (f) informacje dotyczące wnioskodawcy: nazwisko, imię lub imiona, płeć, obywatelstwo, numer identyfikacyjny – o ile jest dostępny, adres, stopień pokrewieństwa lub powinowactwa ze zmarłym;
  - (g) we właściwych przypadkach wzmianka o rodzaju przyjęcia spadku przez każdego ze spadkobierców;
  - (h) jeżeli istnieje wielu spadkobierców, część przypadająca każdemu z nich, a także, we właściwych przypadkach, wykaz przedmiotów majątkowych lub praw przypadających danemu spadkobiercy;
  - (i) wykaz przedmiotów majątkowych lub praw przypadających zapisobiercom na mocy prawa właściwego dla spraw spadkowych;
  - (j) ograniczenia uprawnienia spadkobiercy na mocy prawa właściwego dla spraw spadkowych zgodnie z rozdziałem III lub zgodnie z postanowieniami zawartymi w testamencie lub umowie o spadek;
  - (k) wykaz czynności, które spadkobierca, zapisobierca, wykonawca testamentu lub zarządca mogą wykonać w stosunku do przedmiotów majątkowych

wchodzących w skład spadku na mocy prawa właściwego dla spraw spadkowych.

Artykuł 42

Skutki europejskiego certyfikatu spadkowego

1. Europejski certyfikat spadkowy jest uznawany z mocy prawa we wszystkich państwach członkowskich w zakresie w jakim dowodzi posiadania statusu spadkobierców, zapisobierców, uprawnień wykonawców testamentu lub innych zarządców.
2. Treść certyfikatu objęta jest domniemaniem zgodności z prawdą we wszystkich państwach członkowskich w okresie jego ważności. Domniemywa się, że osobie wskazanej w certyfikacie jako spadkobierca, zapisobierca, wykonawca testamentu lub zarządca przysługuje prawo do dziedziczenia lub uprawnienie do zarządu wskazane w certyfikacie i że nie istnieją warunki oraz ograniczenia inne niż te wskazane w certyfikacie.
3. Każdy, kto zapłaci lub zwróci przedmioty majątkowe posiadaczowi certyfikatu uprawnionemu do dokonania takich czynności na mocy certyfikatu, jest zwolniony z obowiązku, chyba że wie, że treść certyfikatu nie odpowiada stanowi rzeczywiście.
4. Uznaje się, że każdy, kto nabył przedmioty majątkowe należące do masy spadkowej od posiadacza certyfikatu uprawnionego do dysponowania przedmiotem majątkowym na mocy wykazu załączonego do certyfikatu, nabył je od osoby uprawnionej do dysponowania nimi, chyba że wie, że treść certyfikatu nie odpowiada stanowi rzeczywiście.
5. Certyfikat stanowi ważną podstawę dokonania wpisu nabycia w drodze dziedziczenia lub zmiany takiego wpisu w rejestrach publicznych państwa członkowskiego, w którym położone są przedmioty majątkowe. Wpisu dokonuje się w sposób określony prawem państwa członkowskiego, z upoważnienia którego dany rejestr jest prowadzony, i wywołuje on skutki przewidziane tym prawem.

Artykuł 43

Sprostowanie, zawieszenie lub unieważnienie europejskiego certyfikatu spadkowego

1. Oryginał certyfikatu przechowuje sąd, który go wydał; sąd ten wydaje wnioskodawcy lub każdemu, kto ma uzasadniony interes, odpis lub odpisy.
2. Wydane odpisy wywołują skutki przewidziane w art. 42 przez okres trzech miesięcy. Po upływie tego terminu posiadacze certyfikatu lub inne osoby zainteresowane występują do sądu wydającego z wnioskiem o wydanie nowego odpisu w celu dochodzenia swoich praw do dziedziczenia.
3. Certyfikat daje możliwość dokonania następujących czynności przez sąd, który wydał certyfikat, działający na wniosek zainteresowanego lub z urzędu:
  - (a) sprostowania certyfikatu w przypadku błędu rzeczowego;

- (b) wprowadzenia na marginesie certyfikatu wzmianki o zawieszeniu jego skuteczności, jeżeli podważana jest jego zgodność ze stanem rzeczywistym;
  - (c) unieważnienia certyfikatu, jeżeli ustalono, że europejski certyfikat spadkowy jest niezgodny ze stanem rzeczywistym.
4. Sąd, który wydał certyfikat, odnotowuje na marginesie oryginału certyfikatu jego sprostowanie, zawieszenie jego skuteczności lub unieważnienie i zawiadamia o tym wnioskodawcę lub wnioskodawców.

Artykuł 44
Środki zaskarżenia

Każde państwo członkowskie ustanawia środki zaskarżenia orzeczenia w sprawie wydania lub odmowy wydania, sprostowania, zawieszenia lub unieważnienia certyfikatu.

Rozdział VII

Przepisy ogólne i końcowe

Artykuł 45
Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych

1. Niniejsze rozporządzenie nie uchybia stosowaniu konwencji dwustronnych lub wielostronnych, których stronami, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, są jedno państwo członkowskie lub kilka państw członkowskich, a które dotyczą dziedzin regulowanych przepisami niniejszego rozporządzenia, bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich na mocy art. 307 Traktatu.
2. Niezależnie od ust. 1 niniejsze rozporządzenie ma w stosunkach między państwami członkowskimi pierwszeństwo przed konwencjami, które dotyczą dziedzin regulowanych jego przepisami i których stronami są państwa członkowskie.

Artykuł 46
Informacje udostępniane publicznie

Państwa członkowskie przekazują w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych w celu ich publicznego udostępnienia opisy ustawodawstwa i procedur krajowych dotyczących prawa spadkowego, a także właściwe teksty. Państwa członkowskie informują Komisję o wszelkich późniejszych zmianach tych przepisów.

Artykuł 47
Zmiany formularzy

Wszelkie zmiany formularzy, o których mowa w art. 38 i 41, są przyjmowane zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 48 ust. 2.

Artykuł 48
Komitet

1. Komisję wspiera komitet ustanowiony art. 75 rozporządzenia (WE) nr 44/2001.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 3 i 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem jej art. 8.

Artykuł 49
Klauzula przeglądowa

Nie później niż do dnia [...] r. Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia. W razie potrzeby sprawozdaniu temu towarzyszą wnioski dotyczące dostosowania.

Artykuł 50
Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dziedziczenia po osobach zmarłych po dacie rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.
2. W sytuacji, w której zmarły przed datą rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia dokonał wyboru prawa właściwego dla jego spraw spadkowych, wybór ten uznaje się za ważny, o ile spełnia warunki określone w art. 17.
3. W sytuacji, w której strony umowy o spadek przed datą rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia dokonały wyboru prawa właściwego dla tej umowy, wybór ten uznaje się za ważny, o ile spełnia warunki określone w art. 18.

Artykuł 51
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia [rok po dniu wejścia w życie].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*

**ODPIS UWIERZYTELNIONY
W imieniu Sekretarza Generalnego**

**Jordi AYET PUIGARNAU
Dyrektor Kancelarii**

ZAŁĄCZNIK I WNIOSEK, O KTÓRYM MOWA W ART. 38 ROZPORZĄDZENIA

WNIOSEK O WYDANIE EUROPEJSKIEGO CERTYFIKATU SPADKOWEGO

(art. 36 i następane rozporządzenia [...] Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dziedziczenia²²)

1. Państwo członkowskie

BE BG CZ DE EE [IE] EL ES FR IT CY LV LT LU HU MT
NL AT PL PT RO SI SK FI SE [UK]

2. Dane dotyczące zmarłego

2.1. Nazwisko:

2.2. Imię (imiona):

2.3. Płeć

2.4. Stan cywilny:

2.5. Obywatelstwo

2.6. Numer identyfikacyjny*:

2.7. Data śmierci:

2.8. Miejsce śmierci:

Adres ostatniego miejsca zwykłego pobytu:

2.9. Ulica i numer / skrytka pocztowa:

2.10. Miejscowość i kod pocztowy:

²² Dz.U. L [...].

2.11. Kraj:

3. Dane dotyczące wnioskodawcy

3.1. Nazwisko:

3.2. Imię (imiona):

3.3. Płeć

3.4. Obywatelstwo

3.5. Numer identyfikacyjny*:

3.6. Ulica i numer / skrytka pocztowa:

3.7. Miejscowość i kod pocztowy:

3.8. Tel.:

3.9. Adres elektroniczny:

3.10. Stopień pokrewieństwa lub powinowactwa ze zmarłym*:

*jeśli jest dostępny

4. Informacje dodatkowe:

4.1. Okoliczności faktyczne i prawne uzasadniające prawo do dziedziczenia:

4.2. Okoliczności faktyczne i prawne uzasadniające prawo do wykonania spadku lub do zarządzania spadkiem:

4.3. Czy zmarły pozostawił rozrządzenie na wypadek śmierci?   tak nie

Jeśli odpowiedź jest twierdząca, prosimy dołączyć rozrządzenie na wypadek śmierci.*

4.4. Czy zmarły zawarł małżeńską umowę majątkową?   tak nie

Jeśli odpowiedź jest twierdząca, prosimy dołączyć małżeńską umowę majątkową.*

4.5. Czy wstępują Państwo w miejsce innych spadkobierców lub zapisobierców? tak nie

Jeśli odpowiedź jest twierdząca, prosimy dołączyć dowód śmierci tych osób lub innej okoliczności stanowiącej przeszkodę uczestniczenia przez te osoby w dziedziczeniu.*

4.6.   Czy   wiedzą   państwo   o   istnieniu   sporu
dotyczącego praw do dziedziczenia?   tak nie

Jeśli odpowiedź jest twierdząca, prosimy dołączyć informacje dotyczące sporu.*

4.7. Należy załączyć wykaz wszystkich krewnych i powinowatych zmarłego, wskazując nazwisko i imię (imiona), stopień pokrewieństwa lub powinowactwa, datę urodzenia, obywatelstwo i adres.

* Jeśli to możliwe, należy załączyć oryginał lub poświadczony odpis.

Oświadczam, że powyższe informacje zostały przekazane zgodnie z moją najlepszą wiedzą.*

Data:

Podpis:

*Art. 38 ust. 3, jeśli deklaracje złożono pod przysięgą.

**ZAŁĄCZNIK II: EUROPEJSKI CERTYFIKAT SPADKOWY, O KTÓRYM MOWA
W ART. 41**

EUROPEJSKI CERTYFIKAT SPADKOWY

(art. 41 [...] Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dziedziczenia²³)

1. Państwo członkowskie sądu wydającego certyfikat

BE BG CZ DE EE [IE] EL ES FR IT CY LV LT LU HU MT
 NL AT PL PT RO SI SK FI SE [UK]

2. Informacje dotyczące sądu

2.1. Sąd właściwy na mocy następującego artykułu rozporządzenia:

Artykuł 4 Artykuł 5 Artykuł 6

2.2. Osoba do kontaktu:

2.3. Adres:

3. Dane dotyczące zmarłego

3.1. Nazwisko:

3.2. Imię (imiona):

3.3. Płeć

---

²³ Dz.U. L [...].

3.4. Stan cywilny:

3.5. Obywatelstwo:

3.6. Numer identyfikacyjny*:

3.7. Data śmierci:

3.8. Miejsce śmierci:

Adres ostatniego miejsca zwykłego pobytu:

3.9. Ulica i numer / skrytka pocztowa:

3.10. Miejscowość i kod pocztowy:

3.11. Kraj:

3.12. Małżeńskie umowy majątkowe:

3.13 Prawo właściwe dla spraw spadkowych:

4. Dane dotyczące wnioskodawcy

4.1. Nazwisko:

4.2. Imię (imiona):

4.3. Płeć

4.4. Obywatelstwo:

4.5. Numer identyfikacyjny*:

4.6. Ulica i numer / skrytka pocztowa:

4.7. Miejscowość i kod pocztowy:

4.8. Tel.:

4.9. Adres elektroniczny:

4.10. Stopień pokrewieństwa lub powinowactwa ze zmarłym*:

* jeśli jest dostępny

5. Dowód statusu spadkobiercy

5.1. Niniejszy dokument stanowi dowód statusu spadkobiercy   taki nie

5.2. Wykaz spadkobierców:*

Nazwisko	Imię (imiona)	Data urodzenia	Przypadająca część spadku	Ograniczenia

* jeśli to konieczne, należy dołączyć kolejną stronę.

5.3. Czy przyjęcie spadku jest ewentualnie obciążone warunkiem (np. z dobrodziejstwem inwentarza)? tak nie

Jeśli tak, należy na dodatkowej stronie wskazać rodzaj warunku i jego skutki.

5.4. Wykaz przedmiotów majątkowych lub praw przypadających danemu spadkobiercy:*

Nazwisko	Imię (imiona)	Przedmiot majątkowy lub prawo

* jeśli to konieczne, należy dołączyć kolejną stronę.

6. Dowód statusu zapisobiercy

6.1. Niniejszy dokument stanowi dowód statusu zapisobiercy tak nie

6.2. Wykaz zapisobierców:*

Nazwisko	Imię (imiona)	Data urodzenia	Prawa lub przedmioty majątkowe przypadające zapisobiercy na mocy rozrządzenia na wypadek śmierci

*jeśli to konieczne, należy dołączyć kolejną stronę.

7. Dowód statusu zarządcy lub wykonawcy spadku

7.1. Niniejszy dokument stanowi dowód statusu zarządcy tak nie

7.2. Niniejszy dokument stanowi dowód statusu wykonawcy tak nie

7.3. Należy wskazać rodzaj praw przysługujących zarządcy lub wykonawcy, podstawę prawną oraz wykaz czynności, których może on na mocy przysługujących mu uprawnień dokonywać: